

DIDAKTICKÝ TEST

Počet úloh: 30

Maximální bodové hodnocení: 50 bodů

Povolené pomůcky: psací potřeby

Tento dokument obsahuje zdůvodnění správných řešení jednotlivých úloh didaktického testu.

VÝCHOZÍ TEXTY K ÚLOHÁM 1–4

TEXT 1

- (1) Častokrát **upřel** svůj pohled
blouznivý, toužící, chorý
(jak dlouhé **míjely** chvíle!)
na vrchol skleněné hory.
Paní té skleněné hory
vábila k sobě jak osud.
Paní té skleněné hory
z vrcholu vábí tam dosud.
- (2) Kteréhos jarního rána
touhu svou nemohl zmoci.
Snad byla malátná hlava
od snů té předešlé noci.
Pobídl bujného oře,
ten klusal statečně na sklo,
ale sklo skleněné hory
pod jeho kopyty prasklo.
- (3) Nad nimi havrani krouží,
pod nimi sedláček oře,
uprostřed nebe a země
cíví tam v skleněné hoře.
Krev jejich a slunce západ
společně barví ty střepy.
Nic není dokola slyšet,
jen srdce prudkého tepy.
- (4) Paní té skleněné hory
se shora bez citu dívá.
Černá a bohatá kadeř
přes bílá ramena splývá.
Havrani důvěrně sedli
až na hrot lesklého meče.
Zvědavě, s důvěrou hledí,
kterak krev pomalu **teče...**

(V. Dyk, Zajatec skleněné hory)

TEXT 2

Když se v jedné sloce vyskytují verše, které se rýmují a zároveň končí různými slovy, z nichž jedno je celé obsaženo v druhém slově (např. **ledních** – **posledních**), vzniká **rýmové echo**.

(CZVV)

1 bod

1 Které z následujících tvrzení o TEXTU 1 je pravdivé?

Úlohu řešte na základě definice uvedené v TEXTU 2.

- A) Rýmové echo se vyskytuje jak v první, tak ve třetí sloce.
 B) Rýmové echo se nevyskytuje ani v první, ani ve třetí sloce.
 C) Rýmové echo se vyskytuje v první sloce, nikoli však ve sloce třetí.
 D) Rýmové echo se vyskytuje ve třetí sloce, nikoli však ve sloce první.

Zdůvodnění

Rýmové echo se vyskytuje jak v první sloce (**osud** – **dosud**), tak ve třetí sloce (**oře** – **hoře**).

1 bod

2 Které z následujících tvrzení odpovídá TEXTU 1?

- A) V první sloce se píše o tom, proč k sobě paní skleněné hory lákala lidi.
 B) V druhé sloce se píše o bázlivosti koně, který běžel ke skleněné hoře.
 C) **Ve třetí sloce se píše o tom, co barvilo úločky skleněné hory.**
 D) Ve čtvrté sloce se píše o soucitu, který projevila paní skleněné hory.

Zdůvodnění

Pravdivost tvrzení uvedeného v možnosti C) dokládají pasáže, které jsou v TEXTU 1 vyznačeny barevně.

1 bod

3 Které z následujících tvrzení o slovech tučně vyznačených v TEXTU 1 je pravdivé?

- A) Slovo *upřít* je v textu užito ve významu *popřít něčí nárok*.
- B) Slovo *míjet* je v textu užito ve významu *vyhýbat se sobě navzájem*.
- C) Slovo *prasknout* je v textu užito ve významu *ztratit celistvost*.
- D) Slovo *téct* je v textu užito ve významu *propouštět kapalinu*.

Zdůvodnění

- Slovo *upřít* je v textu užito ve významu *soustředěně obrátit, zaměřit*.
- Slovo *míjet* je v textu užito ve významu *ubíhat, uplývat (o čase)*.
- Slovo *téct* je v textu užito ve významu *proudit, řinout se*.

1 bod

4 Úsek TEXTU 1:

Černá a bohatá kadeř
přes bílá ramena splývá.

Které z následujících tvrzení o tomto úseku je pravdivé?

- A) Tento úsek obsahuje dva osmislabičné verše a uplatňuje se v něm kontrast.
- B) Tento úsek obsahuje dva osmislabičné verše a neuplatňuje se v něm kontrast.
- C) Tento úsek, v němž se uplatňuje kontrast, obsahuje jeden sedmislabičný a jeden osmislabičný verš.
- D) Tento úsek, v němž se neuplatňuje kontrast, obsahuje jeden sedmislabičný a jeden osmislabičný verš.

Zdůvodnění

V úseku, který se skládá ze dvou osmislabičných veršů, se uplatňuje kontrast (*černá* × *bílá*).

1 bod

5 Ve které z následujících možností není správně zapsána interpunkce?

- A) Po svém otci zdědil smysl pro humor, slabost pro ženy a nechuť k práci.
- B) Na poslední akci se přišlo podívat nečekaně málo lidí, něco kolem dvaceti.
- C) Na nápojovém lístku nenašli žádný koktejl, a tak si objednali jen minerálku.
- D) Po ukončení studia na průmyslové škole, nastoupila dcera do stavební firmy.

Zdůvodnění

- Ve větném celku uvedeném v možnosti A) je interpunkce zapsána správně. Jde o větu jednoduchou, čárka ve větě odděluje jednotlivé složky několikanásobného předmětu (*zdedil koho co? – smysl, slabost a nechuť*).
- Ve větném celku uvedeném v možnosti B) je interpunkce zapsána správně. Jde o větu jednoduchou, čárka ve větě odděluje přístavek, který zpřesňuje předchozí sdělení.
- Ve větném celku uvedeném v možnosti C) je interpunkce zapsána správně. Jde o souvětí, v němž jsou čárkou odděleny věty hlavní spojené v poměru důsledkovém.
- Ve větném celku uvedeném v možnosti D) není správně zapsána interpunkce. Jde o větu jednoduchou, v níž žádná čárka být nemá (nevyskytuje se zde žádný větný člen, který by se musel oddělit čárkou).

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 6

Začala mi předhazovat, že zbytečně utrácím, přitom sama včera kamarádkám předváděla novou, neuvěřitelně předraženou značkovou sukni.

1 bod

6 Které z následujících tvrzení o třech slovech podtržených ve výchozím textu je pravdivé?

- A) Každé z těchto slov obsahuje předponu *před-*.
- B) Pouze slova *předhazovat* a *předvádět* obsahují předponu *před-*.
- C) Pouze slova *předhazovat* a *předražený* obsahují předponu *před-*.
- D) Pouze slova *předvádět* a *předražený* obsahují předponu *před-*.

Zdůvodnění

- Slovo *předhazovat* obsahuje předponu *před-*, slova příbuzná jsou např. *vyhazovat*, *dohazovat*.
- Slovo *předvádět* obsahuje předponu *před-*, slova příbuzná jsou např. *vyvádět*, *dovádět*.
- Slovo *předražený* obsahuje předponu *pře-*, slova příbuzná jsou např. *drahý*, *zdražit*.

max. 2 body

7 Vypište z každé z následujících vět (7.1 a 7.2) základní skladební dvojici.

(Základní skladební dvojice musí být zapsány pravopisně správně.)

7.1 Na této zahradě jsou všechny záhony i oba nedávno postavené skleníky určeny výhradně k pěstování zeleniny.

7.2 Můj návrh investovat do začínající vývojářské firmy byl ze všech zvažovaných projektů jednoznačně nejlepší.

Řešení

7.1

podmět: záhony (i) skleníky
přísudek: jsou určeny

7.2

podmět: návrh
přísudek: byl nejlepší

VÝCHOZÍ TEXTY K ÚLOHÁM 8–13

TEXT 1

(1) Velká čínská zeď, jeden z nových sedmi divů světa, je systém opevnění táhnoucí se severní Čínou. O tomto patrně nejvýznamnějším lidském díle se šíří různé nepravdy, jimž mnoho lidí věří, například že zeď je viditelná z povrchu Měsíce pouhým okem. Slavná památka, již se nelichotivě přezdívala největší hřbitov světa, zkrátka přitahuje pozornost.

(2) Počátky budování slavného opevnění, ***** tvarem dračí tělo, souvisí s epochou čínských dějin nazývanou Období ••••• států. Aby se státy chránily před vzájemnými útoky, stavěly tehdy obranné zdi. Válčíci státy nakonec dobyl Čchin Š'-chuang-ti a tím poprvé v historii sjednotil celou zemi. Po převzetí moci Čchin Š'-chuang-ti, první císař sjednocené Číny, nařídil rozšířit stávající obranný systém. Na stavbě pracovalo milion vězňů, pomáhala jim také početná armáda. Původní obranné zdi se postupně propojovaly a díky usilovné práci brzy vznikl první souvislý úsek Velké čínské zdi.

V započatém díle pak pokračovali císaři z dynastie Chan (vládli 206 př. n. l. – 220 n. l.). Poslední význačná fáze stavby proběhla za vlády císařů z dynastie Ming (vládli 1368–1644), kdy po **nepředvídaném** nájezdu loupeživých kmenů bylo nutné obranný systém Číny posílit. K obraně před útoky ovšem **nestačila** jen samotná zeď, říši chránily také vojenské posádky. Součástí zdi bylo 25 000 strážních věží, **vysokých** zhruba 13 metrů. Tyto věže **umožňovaly** rychlou komunikaci pomocí kouřových signálů: zpráva došla z jednoho konce zdi na druhý za 24 hodin.

Stavba Velké čínské zdi si vyžádala nespočet obětí, podle některých zdrojů dokonce v 7. století během stavebních prací zahynulo za deset dnů na 500 000 mužů. Dnes už se zeď místy rozpadá, její nejzachovalejší části se nacházejí poblíž čínské vesničky Pa-ta-ling.

(kolektiv autorů, Planeta tajuplných světů, upraveno)

TEXT 2

Větné členy v přístavkovém vztahu pojmenovávají jednu skutečnost různými způsoby, např. *večeřeli jsme pizzu, italské národní jídlo.*

(CZVV)

max. 2 body

8 Rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda jednoznačně vyplývá z TEXTU 1 (A), nebo ne (N).

	A	N
8.1 Císaři z dynastie Ming vládli déle než císaři z dynastie Chan.	☐	☒
Součástí prvního souvislého úseku Velké čínské zdi byly obranné zdi postavené před sjednocením Číny.	☒	☐
Podle některých zdrojů při stavbě Velké čínské zdi zahynulo nejvíce lidí v 7. století, kdy každý den zemřelo 50 000 mužů.	☐	☒
Zpráva odeslaná z jedné ze strážních věží, které jsou součástí Velké čínské zdi, dorazila na sousední strážní věž přesně za 24 hodin.	☐	☒

Zdůvodnění

Pravdivost/nepravdivost posuzovaných tvrzení dokládají pasáže, které jsou v TEXTU 1 vyznačeny příslušnou barvou.

9

9.1 Napište náležitý spisovný tvar slova *připomínající*, který patří na první vynechané místo (*****) v TEXTU 1.

9.2 Napište náležitý spisovný tvar slova *válčící*, který patří na druhé vynechané místo (•••••) v TEXTU 1.

(Po doplnění náležitých tvarů slov musí být příslušný větný celek gramaticky správný.)

Řešení a zdůvodnění

9.1 – připomínajícího

Tvar přídavného jména *připomínající* se musí shodovat s tvarem podstatného jména *opevnění*, které je v textu užito v 2. pádě čísla jednotného (*připomínajícího opevnění*).

9.2 – válčících

Tvar přídavného jména *válčící* se musí shodovat s tvarem podstatného jména *stát*, které je v textu užito v 2. pádě čísla množného (*válčících států*).

1 bod

10 Které z následujících tvrzení o dvou úsecích podtržených v TEXTU 1 je pravdivé?

Úlohu řešte na základě definice uvedené v TEXTU 2.

- A) Větné členy v přístavkovém vztahu se vyskytují v obou těchto úsecích.
- B) Větné členy v přístavkovém vztahu se nevyskytují ani v jednom z těchto úseků.
- C) Větné členy v přístavkovém vztahu se vyskytují pouze v úseku z první části textu.
- D) Větné členy v přístavkovém vztahu se vyskytují pouze v úseku z druhé části textu.

Zdůvodnění

Větné členy v přístavkovém vztahu se vyskytují v obou podtržených úsecích:

- Velká čínská zeď JE jedním ze sedmi nových divů světa;
- Čchin Š'-chuang-ti BYL první císař sjednocené Číny.

1 bod

11 Které z následujících tvrzení odpovídá TEXTU 1?

- A) Informace, že Velká čínská zeď je nejvýznamnějším lidským dílem, je v textu předkládána jako fakt.
- B) Informace, že mezi lidmi kolují různé nepravdy týkající se Velké čínské zdi, je v textu předkládána jako fakt.
- C) Informace, že slavná Velká čínská zeď si vysloužila nelichotivou přezdívku, je v textu předkládána jako domněnka.
- D) Informace, že mnoho lidí věří tomu, že Velkou čínskou zeď lze vidět z Měsíce pouhým okem, je v textu předkládána jako domněnka.

Zdůvodnění

- Informace, že Velká čínská zeď je nejvýznamnějším lidským dílem, je v textu předkládána jako domněnka, nikoli jako fakt: o tomto patrně nejvýznamnějším lidském díle se šíří různé nepravdy.

- Informace, že mezi lidmi kolují různé nepravdy týkající se Velké čínské zdi, je v textu předkládána jako fakt: *O tomto patrně nejvýznamnějším lidském díle (tzn. o Velké čínské zdi) se šíří různé nepravdy.*
- Informace, že slavná Velká čínská zeď si vysloužila nelichotivou přezdívku, je v textu předkládána jako fakt, nikoli jako domněnka: *památka, již se nelichotivě přezdívá největší hřbitov světa.*
- Informace, že mnoho lidí věří tomu, že Velkou čínskou zeď lze vidět z Měsíce pouhým okem, je v textu předkládána jako fakt, nikoli jako domněnka: *O tomto patrně nejvýznamnějším lidském díle se šíří různé nepravdy, jimž mnoho lidí věří, například že zeď je viditelná z povrchu Měsíce pouhým okem.*

1 bod

12 Kterou z následujících dvojic slov nelze v kontextu TEXTU 1 považovat za antonyma?

(První slovo z každé dvojice pochází z TEXTU 1 a je v něm vyznačeno tučně.)

- A) nepředvídaném – předvídaném
- B) nestačila – stačila
- C) vysokých – nevysokých
- D) umožňovaly – neumožňovaly

Zdůvodnění

Slovo *vysoký* má v textu význam *mající určitý rozměr na výšku*: v příslušné větě je tedy uvedeno, kolik metrů měřily strážní věže, nikoli to, že tyto věže byly *velké na výšku*. Slovo *nevysoký* má význam *nízký, malý na výšku*. V kontextu textu tedy danou dvojici slov za antonyma považovat nelze, slovní spojení *věže nevysoké zhruba 13 metrů* je nelogické.

1 bod

13 Ve kterém z následujících úseků TEXTU 1 se vyskytuje sloveso dokonavé?

- A) pak pokračovali císaři z dynastie
- B) pomáhala jim také početná armáda
- C) obranné zdi se postupně propojovaly
- D) poslední význačná fáze stavby proběhla

Zdůvodnění

Slovesa *pokračovat*, *pomáhat* a *propojovat* jsou slovesa nedokonavá.

max. 2 body

14 Rozhodněte o každém z následujících souvětí, zda je zapsáno pravopisně správně (A), nebo ne (N).

	A	N
14.1 Svým přátelům by nikdy vědomně neublížil, tím jsem si úplně jistý.	☐	☒
14.2 Mluvil plyně anglicky a francouzsky, proto se téměř všude dorozuměl.	☒	☐
14.3 Slušně jsem pozdravila manželovy bývalé kolegy, oni mi ale neodpověděli.	☒	☐
14.4 Blikající výstražné nápisy varovaly řidiče, že se blíží k nebezpečnému úseku.	☒	☐

Zdůvodnění

Príslovce *vědomě* je odvozeno od přídavného jména *vědomý*.

15 Seřadte jednotlivé části textu (A–F) tak, aby byla dodržena textová návaznost.

A) „Jenom řekněte, oč jde, pane Divíšku,“ vyzval ho dr. Mejzlík a vzal si do ruky tužku a poznámkový blok. „Mělo by se vyšetřit,“ vyhrkl archivář, „kdo zavraždil pana Petra Berkovce.“

B) Jednoho dne přišel do kanceláře policejního úředníka dr. Mejzlíka takový pomenší člověk se zlatými brýlemi a ustaranou tváří.

C) „Přece roku čtrnáct set šedesát pět,“ pravil pan Divíšek, káravě pohlížeje přes brýle na policejního úředníka. „Za požehnané vlády Jiříka z Poděbrad. To byste měl vědět, pane.“

D) „Pokud vím, nemáme tady o smrti Petra Berkovce žádné hlášení,“ přemýšlel dr. Mejzlík. „Kdy se to stalo?“

E) „Aha,“ řekl dr. Mejzlík a odhodil blok i tužku. „Milý pane,“ pronesl s nápadnou přívětivostí, „na tak starý případ se hodí spíš policejní lékař doktor Knobloch. Já vám ho zavolám.“

F) „Archivář Divíšek,“ představil se. „Pane doktore, já k vám jdu na poradu jako k vynikajícímu kriminalistovi. Vy prý ráčte být... zvláště pokud jde o složitější případy... Totiž tohle je neobyčejně záhadný případ.“

(K. Čapek, Povídky z jedné kapsy, upraveno)

15.1 _____

15.2 _____

15.3 _____

15.4 _____

15.5 _____

15.6 _____

Řešení

15.1 – B)

15.2 – F)

15.3 – A)

15.4 – D)

15.5 – C)

15.6 – E)

B) Jednoho dne přišel do kanceláře policejního úředníka dr. Mejzlíka takový pomenší člověk se zlatými brýlemi a ustaranou tváří. **F)** „Archivář Divíšek,“ představil se. „Pane doktore, já k vám jdu na poradu jako k vynikajícímu kriminalistovi. Vy prý ráčte být... zvláště pokud jde o složitější případy... Totiž tohle je neobyčejně záhadný případ.“

A) „Jenom řekněte, oč jde, pane Divíšku,“ vyzval ho dr. Mejzlík a vzal si do ruky tužku a poznámkový blok. „Mělo by se vyšetřit,“ vyhrkl archivář, „kdo zavraždil pana Petra Berkovce.“ **D)** „Pokud vím, nemáme tady o smrti Petra Berkovce žádné hlášení,“ přemýšlel dr. Mejzlík. „Kdy se to stalo?“ **C)** „Přece roku čtrnáct set šedesát pět,“ pravil pan Divíšek,

káravě pohlížeje přes brýle na policejního úředníka. „Za požehnané vlády Jiříka z Poděbrad. To byste měl vědět, pane.“ **E** „Aha,“ řekl dr. Mejzlík a odhodil blok i tužku. „Milý pane,“ pronesl s nápadnou přívětivostí, „na tak starý případ se hodí spíš policejní lékař doktor Knobloch. Já vám ho zavolám.“

max. 2 body

16 Na každé vynechané místo (***) v českých ustálených slovních spojeních doplňte příslušné podstatné jméno v náležitém tvaru.**

- 16.1 Pavel byl hodně nenápadný a neprůbojný kluk. Překvapilo nás proto, jak rázně se zastal utlačovaného spolužáka. Inu, tichá voda ***** mele.
- 16.2 Přestože byl Ondra schopný anglicky říct jen *My name is Ondra* nebo *I love you*, v kurzu pro začátečníky byl za hvězdu. Zkratka mezi slepými jednooký *****.

Řešení

- 16.1 – tichá voda **břehy** mele
16.2 – mezi slepými jednooký **králem**
-

max. 3 body

17 Přiřadte k jednotlivým souvětím (17.1–17.3) odpovídající tvrzení (A–E).

(Každou možnost z nabídky A–E můžete přiřadit pouze jednou. Dvě možnosti zbudou a nebudou použity.)

- 17.1 **Dřív** byl vášnivým čtenářem, **ny**ní ho ale s knihou v ruce uvidíte **zřídka**. _____
- 17.2 Z lesa se **náhle** vynořily jakési podivné postavy, které vypadaly **hrozivě**. _____
- 17.3 **Vtom** se **zvenčí** ozval strašlivý výkřik, **vzápětí** jsem uslyšel bušení na dveře. _____
- A) V první větě souvětí je pouze jedno příslovce, v druhé větě souvětí není žádné příslovce.
- B) V první větě souvětí je pouze jedno příslovce, v druhé větě souvětí je také pouze jedno příslovce.
- C) V první větě souvětí je pouze jedno příslovce, v druhé větě souvětí jsou celkem dvě příslovce.
- D) V první větě souvětí jsou celkem dvě příslovce, v druhé větě souvětí je pouze jedno příslovce.
- E) V první větě souvětí jsou celkem dvě příslovce, v druhé větě souvětí jsou také celkem dvě příslovce.

Zdůvodnění

- 17.1 – C)
17.2 – B)
17.3 – D)

Příslovce jsou v jednotlivých souvětích zapsána červeně. Žádné z posuzovaných souvětí neodpovídá ani tvrzení A), ani tvrzení E).

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 18

Dobrovolníci z celé České **Republiky** se o víkendu pustili do pravidelného úklidu řek a jejich blízkého okolí. Ze zkušeností totiž vyplývá, že znečišťování řek nejen ohrožuje živočichy a rostliny, ale mívá negativní vliv i na průběh povodní.

Poměrně náročnou částí úklidu bylo odstraňování spadlých stromů a větví, nelehkou práci alespoň trochu usnadnily motorové pily. Většina lidí se ale jako obvykle věnovala sběru odpadků. Kromě velkého množství plastových obalů **objevily** ve vodě také tři záchodové mísy a několik pneumatik.

Do rozsáhlé akce se zapojili i vodáci. Na Ploučnici se vydaly lodě, jejichž posádky byly vybaveny igelitovými **pytly** a ochrannými rukavicemi. Na březích Vltavy, naší **nejznámější** řeky, uklízely dokonce celé rodiny. Když akce skončila, přeplněné kontejnery sice jasně poukazovaly na nepořádnost některých našich spoluobčanů, zároveň však svědčily o nezpochybnitelných výsledcích celého projektu.

(CZVV)

max. 4 body

18 Najděte ve výchozím textu čtyři slova, která jsou zapsána s pravopisnou chybou, a napište je pravopisně správně.

Doporučení: Opravte pouze ta slova, u kterých jste si jisti, že jsou v textu zapsána s pravopisnou chybou.

Chybějící dílčí odpověď nebo zápis jakéhokoli slova, které nevyhovuje zadání úlohy, jsou považovány za chybu.

Zdůvodnění

- Podstatné jméno *republika* je součástí víceslovného názvu *Česká republika*, v tomto slovním spojení se velké písmeno píše pouze u prvního slova. Samotné slovo *republika* není vlastním jménem, proto se píše s malým písmenem.
- Pokud je podmět ve větě nevyjádřený, koncovka příčestí činného se řídí podmětem věty předchozí (*lidé objevili*, popř. *většina objevila*).
- Podstatné jméno *pytel* se skloňuje podle vzoru *stroj* (*vybaveny stroji – vybaveny pytlí*).
- Tvar *nejznámější* je 3. stupněm přídavného jména *známý*.

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 19–24

(1) Hana Helerová často přemýšlela, jak jiný by byl jejich život, kdyby tehdy prodaly dům. Kdyby odjely. Byla to totiž ona, kdo na konci léta 1938 zcela změnil osud celé rodiny.

PASY a víza už byly tehdy vyřízené, až na ty Rosiny. Vydání jejích DOKLADŮ se opozdilo, neboť jako nezletilá nepředložila souhlas obou rodičů.

„Celé město ví, že už jsem kolik let vdova, ale veledůležitý úředník musí vidět papír,“ brblala Elsa, když ze zásuvky vytahovala úmrtní list svého manžela Ervina. Dala dokument do obálky a zavolala na dceru Hanu: „Zanes to na poštu. Já nemám čas, přijdou Drozdovi kvůli baráku. Snad ho koupí.“

Když se před necelým měsícem po městě rozkřiklo, že dům na náměstí je na prodej, přilákalo to hned několik zájemců. Všichni ale věděli, proč vdova Helerová svůj dům prodává tak narychlo, a proto jí nabízeli směšně nízké částky. Elsa byla zoufalá, to ano. Byla také **vyděšená**, stejně jako tisíce Židů, kteří pochopili, že Československo už pro ně není bezpečné. Nebyla však natolik zoufalá, aby se nechala **oškubat**. Pořád doufala, že za dům dostane to, co požaduje.

(2) Hana si obálku strčila do kapsy lehkého sáčka. „Dej si to do kabelky. Jestli to ztratíš, nepojedeme nikam,“ upozornila ji Elsa.

Nebýt těchto slov, Hana by došla na poštu, za pár dní by Rosa dostala doklady a všechny tři Helerovy by v září odjely do Anglie. Drozdovi totiž byli slušní lidé a jako jediní přistoupili na Elsinu cenu. Jenže Hana si vzpomněla na Jaroslava. Sice ho pár týdnů neviděla, při posledním setkání jí ale řekl, že to s ní myslí vážně. Než to vyslovil, skoro se nechala zvíkat matčinými nehezkými poznámkami na jeho adresu. Teď si ale byla jistá, že její budoucnost je zde, s Jaroslavem. Rozhodla se proto dopis schovat.

(A. Mornštajnová, Hana, upraveno)

max. 2 body

19 Rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda jednoznačně vyplývá z výchozího textu (A), nebo ne (N).

	A	N
19.1 Ervin, manžel Elsy Helerové, zemřel před rokem 1938.	☒	☐
19.2 V obálce, kterou měla Hana zanést na poštu, byl kromě pasu Rosy Helerové ještě jeden dokument.	☐	☒
19.3 Drozdovi, zájemci o koupi domu Elsy Helerové, akceptovali cenu, kterou Elsa za svůj dům požadovala.	☒	☐
19.4 Elsiny poznámky týkající se Jaroslava rozptýlily nejistotu, kterou Hana Helerová před schůzkou se svým chlapcem pociťovala.	☐	☒

Zdůvodnění

Pravdivost/nepravdivost posuzovaných tvrzení dokládají pasáže, které jsou ve výchozím textu vyznačeny příslušnou barvou.

1 bod

20 Která z následujících možností odpovídá stavbě souvětí podtrženého ve výchozím textu?

Stavbou souvětí je v této úloze myšleno pořadí vět v souvětí (VH = věta hlavní; VV = věta vedlejší) a v případě VV určení druhu této věty.

- A) VH – VV předmětná – VH
- B) VH – VV příslovečná způsobová – VH
- C) VH – VV předmětná – VV příslovečná podmínková
- D) VH – VV příslovečná způsobová – VV příslovečná podmínková

Zdůvodnění

Posuzované souvětí se skládá ze tří vět:

- první věta (*Hana Helerová často přemýšlela*) je hlavní;
- druhá věta závisí na VH: **o čem** Hana Helerová přemýšlela? – o tom, *jak jiný by byl jejich život* → VV předmětná;
- třetí věta závisí na předchozí VV: **za jaké podmínky** by byl jejich život jiný? – *kdyby tehdy prodaly dům* → VV příslovečná podmínková.

1 bod

21 Které z následujících tvrzení o dvou slovech tučně vyznačených ve výchozím textu je pravdivé?

(Význam slov posuzujte v kontextu výchozího textu.)

- A) Obě tato slova jsou citově zabarvená.
- B) Pouze slovo *oškubat* je citově zabarvené.
- C) Pouze slovo *vyděšená* je citově zabarvené.
- D) Žádné z těchto slov není citově zabarvené.

Zdůvodnění

- Slovo *oškubat* je v textu užito ve významu *obrat někoho, připravit někoho o peníze*: v tomto významu je citově zabarvené.
- Slovo *vyděšená* má význam *vystrašená* a citově zabarvené není.

max. 3 body

22 Vypište z druhé části výchozího textu čtyři podstatná jména rodu středního.

Slova запиšte bezchybně ve stejném tvaru, ve kterém jsou užita v textu.

Chybějící dílčí odpověď nebo zápis jakéhokoli slova, které nevyhovuje zadání úlohy, jsou považovány za chybu.

Řešení

sáčka, slov, září, setkání

1 bod

23 Ve které z následujících možností je významový vztah mezi slovy nejpodobnější vztahu ve dvojici slov *pas – doklad*, zapsaných ve výchozím textu velkými písmeny?

(Význam slov *pas* a *doklad* posuzujte v kontextu výchozího textu. Slova ve správném řešení musí být uvedena v pořadí odpovídajícím dvojici slov *pas – doklad*.)

- A) epika – epos
- B) slang – nářečí
- C) žánr – tragédie
- D) souhláska – hláska

Zdůvodnění

V možnosti D) je významový vztah mezi slovy nejpodobnější vztahu v zadané dvojici slov: slovo *pas* označuje v textu jeden z *dokladů* (konkrétně úřední doklad opravňující k cestování), *souhláska* je jednou z *hlásek*. Slovo *pas* je významově podřazené slovu *doklad* a slovo *souhláska* je významově podřazené slovu *hláska*.

V možnostech A), B) a C) jsou mezi slovy jiné významové vztahy:

- slovo *epika* označuje jeden z literárních druhů, slovo *epos* označuje jeden z epických žánrů → slovo *epika* je tedy z určitého hlediska významově nadřazené slovu *epos*;
- slovo *slang* označuje mluvu lidí určité zájmové nebo pracovní skupiny, slovo *nářečí* označuje nespisovný jazykový útvar, kterým se mluví na určité části území → obě slova jsou tedy z určitého hlediska významově souřadná;
- slovo *žánr* označuje typ textu, slovo *tragédie* označuje jeden z literárních žánrů → slovo *žánr* je tedy významově nadřazené slovu *tragédie*.

1 bod

24 Ve kterém z následujících úseků výchozího textu se vyskytuje přívlastek neshodný?

- A) zcela změnil osud celé rodiny
- B) ze zásuvky vytahovala úmrtní list
- C) ale veledůležitý úředník musí vidět papír
- D) když se před necelým měsícem po městě rozkřiklo

Zdůvodnění

Přívlastek neshodný se vyskytuje pouze v úseku uvedeném v možnosti A): jaký osud? – osud **rodiny**.

max. 2 body

25 Ke každé z následujících podúloh (25.1 a 25.2) napište současné spisovné slovo, které odpovídá zadání a zároveň není vlastním jménem.

(*Současné slovo* znamená slovo používané v dnešní době, nikoli zastaralé.)

25.1 Napište přídavné jméno, které je v 1. pádě čísla jednotného dvouslabičné, je příbuzné se slovem VŮNĚ a skloňuje se podle vzoru MLADÝ.

25.2 Napište podstatné jméno, které je v 1. pádě čísla jednotného jednoslabičné, je příbuzné se slovem ZAPISOVAT a skloňuje se podle vzoru HRAD.

Řešení

25.1 – vonný

25.2 – např. spis

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 26–28

(1) Monika Benešová se vydala na Pacific Crest Trail (PCT), jednu z nejtěžších pěších tras světa. Trasu dlouhou necelých 4 300 kilometrů, vedoucí vyprahlou pouští i přes velehory, ušla za pouhých pět měsíců. Musela se přitom vypořádat nejen s výkyvy počasí, ale i s následky své vážné nemoci.

PCT vede od hranic s Mexikem přes tři americké státy (nejprve Kalifornii, pak Oregon a nakonec Washington) ke kanadským hranicím, cestou projdete sedmi národními parky a dalšími 25 přírodními rezervacemi. Zdolání trasy je náročné jak fyzicky, tak psychicky. Ročně se na PCT vydají zhruba 3 000 lidí, do cíle ale dorazí jen desetina z nich.

(2) Během svého putování Monika potkala různá zvířata, třeba medvědy, vlky či pumy, musela se také vyhýbat chřestýšům. Chodidla jí pokryly bolestivé puchýře, a protože zažila sněhovou bouři, na nohou i rukou měla omrzliny. Ve všech krizových situacích si však poradila. Po návratu domů řekla novinářům: „Chtěla jsem dokázat nejen sobě, ale hlavně dalším nemocným lidem, že s nepřízní osudu lze bojovat.“

(www.tyden.cz, upraveno)

max. 2 body

26 Rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda jednoznačně vyplývá z výchozího textu (A), nebo ne (N).

	A	N
26.1 Americký stát Washington, přes nějž vede trasa PCT, sousedí s Kanadou.	☒	☐
26.2 Trasa PCT je rozdělena na dva úseky, první z nich vede přes sedm národních parků.	☐	☒
26.3 O tom, že trasa PCT je opravdu náročná, svědčí i fakt, že ročně ji zvládne ujít pouze deset lidí.	☐	☒
26.4 Ujít celou trasu PCT, která je dlouhá skoro 4 300 kilometrů, trvá zpravidla méně než pět měsíců.	☐	☒

Zdůvodnění

Pravdivost/nepravdivost posuzovaných tvrzení dokládají pasáže, které jsou ve výchozím textu vyznačeny příslušnou barvou.

1 bod

27 Kolik je v první části výchozího textu celkem souvětí?

- A) dvě
 B) tři
 C) čtyři
 D) pět

Zdůvodnění

V první části výchozího textu se vyskytují celkem dva větné celky, z nichž každý obsahuje dvě slovesa v určitém tvaru, a je tedy souvětím:

- PCT vede od hranic s Mexikem přes tři americké státy (nejprve Kalifornii, pak Oregon a nakonec Washington) ke kanadským hranicím, cestou projdete sedmi národními parky a dalšími 25 přírodními rezervacemi.
- Ročně se na PCT vydají zhruba 3 000 lidí, do cíle ale dorazí jen desetina z nich.

Ostatní větné celky v posuzované části textu jsou věty jednoduché, každý z nich obsahuje vždy pouze jedno sloveso v určitém tvaru:

- *Monika Benešová se vydala na Pacific Crest Trail (PCT), jednu z nejtěžších pěších tras světa.*
- *Trasu dlouhou necelých 4 300 kilometrů, vedoucí vyprahlou pouští i přes velehory, ušla za pouhých pět měsíců.*
- *Musela se přitom vypořádat nejen s výkyvy počasí, ale i s následky své vážné nemoci.*
- *Zdolání trasy je náročné jak fyzicky, tak psychicky.*

1 bod

28 Kterou z následujících dvojic slov nelze v kontextu výchozího textu považovat za synonyma?

(První slovo z každé dvojice pochází z výchozího textu a je v něm vyznačeno tučně.)

- A) třeba – možná
- B) také – rovněž
- C) protože – jelikož
- D) hlavně – zejména

Zdůvodnění

Slovo *třeba* má ve výchozím textu význam *například, kupříkladu*; slovo *možná* má význam *snad, asi*. Danou dvojici slov tedy v kontextu výchozího textu za synonyma považovat nelze.

1 bod

29 Které z následujících souvětí je zapsáno pravopisně správně?

- A) *Zjednejte si* s námi schůzku a my vám poradíme, jak *zplatit* dluhy.
- B) *Sjednejte si* s námi schůzku a my vám poradíme, jak *zplatit* dluhy.
- C) *Zjednejte si* s námi schůzku a my vám poradíme, jak *splatit* dluhy.
- D) *Sjednejte si* s námi schůzku a my vám poradíme, jak *splatit* dluhy.

Zdůvodnění

- Sloveso *sjednat si* má význam *smluvit si, domluvit si* a píše se s předponou *s-*. Jiné je sloveso *zjednat*, které má význam *zajistit, dosáhnout* (např. *zjednat pořádek ve třídě*) a píše se s předponou *z-*.
- Sloveso *splatit* má význam *po částkách zaplatit* a píše se s předponou *s-*, jde o ustálený případ.

max. 4 body

30 Přiřadte k jednotlivým úryvkům (30.1–30.4) tvrzení (A–F), které danému úryvku nejlépe odpovídá.

(Každou možnost z nabídky A–F můžete přiřadit pouze jednou. Dvě možnosti zbudou a nebudou použity.)

- 30.1 V rohu pokoje stojí vysoká lampa. Ze středu jejího podstavce, který má tvar kruhu, vede dva metry dlouhá ocelová tyč s chromovaným povrchem. V horní části se tato tyč rozděluje do tří tenčích prutů, které podpírají skleněné stínidlo bílé barvy.

- 30.2 Kamkoli Martin přijde, vzbudí respekt. Přispívá k tomu jeho urostlá postava, ostře řezané rysy a pronikavé oči. Ve společnosti toho Martin moc nenamluví, víc za něj hovoří jeho činy. Když jsem si na túře zlomila nohu, nesl mě na zádech několik kilometrů až do nejbližší vsi. _____
- 30.3 Ve dne se jezero hemží vodní havěť, v podvečer tu prozpěvují žáby, ale za tmy mne jeho pustota skličuje. Jako ostatně vše kolem. Vnímám přísnou zamkllost a teskný hlas hor. Nikde živého tvora, nic, zhola nic, jen tma, šelest vánku a vysoko nad hlavou černý satén s diamanty. _____
- 30.4 Na domácím trhu se aktuálně nabízí několik kategorií notebooků. Jedním ze zásadních faktorů při koupi přístroje je kromě ceny také jeho plánované využití. K častějšímu přenášení je vhodný nějaký odlehčený model. Toužíte-li po hraní her, důležitým parametrem je výkonnost grafické karty. _____
- A) V úryvku jsou obsaženy informace a rady určené budoucím zákazníkům, kteří se zajímají o určitý produkt a zvažují jeho koupi.
- B) V úryvku převažují manipulativní prvky, účelem textu je přimět budoucího zákazníka ke koupi cenově výhodného produktu, právě uvedeného na trh.
- C) Jde o ukázkou charakteristiky: vyskytuje se zde jak charakteristika vnější (tj. týkající se vzhledu), tak zároveň charakteristika vnitřní (tj. týkající se povahy).
- D) Jde o ukázkou líčení: kromě popisu určité skutečnosti text vyjadřuje vztah pisatele k líčené skutečnosti, v úryvku jsou užity jazykové prostředky ozvláštňující text, např. metafory.
- E) Jde o ukázkou popisu neživého objektu v klidovém stavu: text zprostředkovává čtenáři základní představu o vzhledu určitého objektu, pro úryvek nejsou příznačné jazykové prostředky ozvláštňující text.
- F) Jde o ukázkou charakteristiky: vyskytuje se zde pouze charakteristika přímá (tj. vlastnosti jsou pojmenovány přímo), charakteristika nepřímá (tj. závěry o povaze člověka jsou vyvozovány na základě popisu jeho jednání) se zde nevyskytuje.

Zdůvodnění

30.1 – E)

V tomto úryvku je popisována lampa (neživý objekt v klidovém stavu), respektive její vzhled. Jazykové prostředky použité v úryvku jsou spisovné, citově nezabarvené, vyjadřování je strohé a přesné.

30.2 – C)

V tomto úryvku je charakterizována konkrétní osoba (muž jménem Martin), a to jak prostřednictvím charakteristiky vnější (*urostlá postava, ostře řezané rysy a pronikavé oči*), tak prostřednictvím charakteristiky vnitřní (budí respekt, ve společnosti není příliš hovorný, je obětavý a ochotný pomoci zraněnému člověku).

30.3 – D)

V tomto úryvku je popisováno jezero a krajina, která toto jezero obklopuje. Kromě popisu určité skutečnosti úryvek vyjadřuje také vztah pisatele k líčené skutečnosti (*za tmy mne jeho pustota skličuje; vnímám přísnou zamkllost a teskný hlas hor*), jde tedy o líčení. V textu jsou užity jazykové prostředky ozvláštňující text, např. metafory (*černý satén s diamanty = noční obloha posetá hvězdami*).

30.4 – A)

V tomto úryvku jsou obsaženy informace týkající se určitého produktu (notebook), text také obsahuje konkrétní rady určené budoucím zákazníkům, kteří se zajímají o koupi notebooku (např. *k častějšímu přenášení je vhodný nějaký odlehčený model; toužíte-li po hraní her, důležitým parametrem je výkonnost grafické karty*).

Žádný z posuzovaných úryvků neodpovídá ani tvrzení B), ani tvrzení F).